

UNIVERSITATEA DIN BUCURE TI
Facultatea de Sociologie și Asistență Socială

Rezumatul tezei de doctorat

Dimensiunea afectiv a transnaționalismului.

Studiu de caz asupra migranților români în Italia din satul Vultur, Vrancea

Coordonator științific

Prof. Univ. Dr. Cosima RUGHINI

Doctorand

Roxana BRATU

Bucure ti, 2016

Rezumat

În contextul unui proces accelerat de globalizare, migrații contemporani pot, deopotrivă, să părăsească țările puternice cu țara de origine și să-și creeze o nouă viață la destinație (Glick-Schiller, Basch, & Szanton Blanc, 1995). Astfel, este conturat un portret al migrantului situat între două lumi, parte a unor rețele transnaționale ce depășesc granițele statelor naționale. O viață trăită între două țări pune însă sub semnul întrebării apartenența atât la societatea de origine, cât și la cea de destinație. Migrații trăiesc atât înăuntrul, cât și în afara celor două societăți, între *aici* și *acolo*, prin și adesea între visul întoarcerii la origine și reevaluarea continuă a șederii la destinație.

Pornind de la un studiu de caz într-o comunitate rurală, satul Vulturii din județul Vrancea, mi-am propus în cercetarea doctorală să explorez legăturile afective pe care migrații români le au cu țara de origine. În acest sens, lucrarea urmărește să răspundă următoarelor **întrebări**:

- Cum pot fi conceptualizate legăturile migraților cu țara de origine pornind de la conceptul de „transnaționalism afectiv”?
- Care sunt reperele acestor atașamente transnaționale?
- Ce forme specifice ia atașamentul față de țara de origine în cazul migraților români spre Italia din comunitatea studiată ?

În vederea explorării acestor aspecte, lucrarea de față apelează în principal la literatura transnaționalismului și propune conceptualizarea conexiunilor transfrontaliere nu doar ca practici și relații, ci și ca legături afective.

Importanța studierii legăturilor afective derivă din centralitatea emoțiilor pentru persistența și stimularea conexiunilor transnaționale. Intensitatea atașamentului față de țara de origine ar putea fi chiar răspunsul la întrebarea de ce anumiți migrați se implică în activități transnaționale și alții nu, sau chiar forța constitutivă a diasporilor, prin alimentarea unei *conștiințe diasporice* (Dahinden, 2010; Faist, 2010; Vertovec, 2009).

Totodată, relația între afectivitate și practicile transnaționale are un dublu sens: practicile pot fi conceptualizate la rândul lor ca *sursă* de atașamente multiple. Totuși, sensurile pe care migrații le atribuie legăturilor transnaționale nu se referă doar la dimensiunea afectivă, din moment ce angajarea în diverse activități transfrontaliere poate fi rezultatul unor norme

comunitare sau obligații familiale (Levitt & Waters, 2001). De asemenea, studierea legăturilor transnaționale este cu atât mai relevantă din prisma implicațiilor pe care aceste conexiuni le au asupra întreținerii *visului de întoarcere la origine* (Carling & Erdal, 2014), *integrării la destinație* (Erdal & Oeppen, 2013) și *construcției identitare* a migranților (Vertovec, 2001). Nu în ultimul rând, afectivitatea este o parte importantă a vieții indivizilor, astfel încât înțelegerea dimensiunii emoționale a legăturilor migranților cu țara de origine este importantă *per se*.

Contextul cercetării

Deși România are o istorie scurtă de emigrație, migrația spre statele vestice a devenit un fenomen de amploare în ultimele două decenii. Estimările cu privire la numărul migranților români ajung până la trei milioane, din care peste un milion se află în Italia (OECD, 2014).

Creșterea spectaculoasă a fluxului de migranți spre Italia s-a produs pe fondul dezvoltării rețelelor de migranți și schimbărilor politice de la nivel internațional, cu implicații asupra reglementărilor referitoare la mobilitatea cetățenilor români în cadrul UE. În acest sens, două momente cheie merită menționate: ianuarie 2002, când s-a petrecut eliminarea vizelor pentru spațiul Schengen și ianuarie 2007, momentul aderării României la Uniunea Europeană.

Aceste schimbări politice nu numai că au redus riscurile și costurile mobilității între cele două țări, facilitând intensificarea fluxurilor transnaționale, ci au condus și la reconfigurarea proiectelor de migrație și renegocierea relației migranților cu cele două societăți. Mulți români plecați la muncă în Italia au străbătut un drum anevoios de la migrația clandestină din anii '90 până la reîntregirea familială la destinație. Pe măsura regularizării statutului și obținerii unei stabilități economice la destinație, tot mai mulți migranți români au ales să-și reunească familia la destinație și să-și planifice o ședere pe termen lung în țara gazdă.

Mai mult, în ultimii ani, pe măsură ce creșterea numărului migranților români și concentrării acestora în anumite regiuni ale țării de destinație, precum și pe fondul dobândirii unor noi drepturi politice și sociale odată cu aderarea României la Uniunea Europeană, asistăm la un proces de *consolidare a comunității românești la destinație*. Acest proces este vizibil, printre altele, prin prezența activă a diferitelor *instituții românești*, apariția unor forme de *organizare* civică (asociații ale migranților), religioasă (parohii românești) sau politică (partide ale migranților români sau filiale ale partidelor naționale) ale migranților. De asemenea, procesul de reunificare

familial a contribuit la consolidarea *comunității românești la destinație*, creând premisele pentru o stabilire la destinație de lungă durată.

În același timp, se remarcă la origine o importanță crescută acordată diasporei provenită din migrație. Despre românii plecați la muncă în străinătate se vorbește tot mai mult în spațiul public (de exemplu, în discursurile politice sau în presă) ca formând *noua diasporă românească* și ca reprezentând o forță care ar putea să contribuie la modernizarea statului român. Pe fondul acestor discuții, interesul instituțional față de migrații români începe să prindă contur și să fie tot mai vizibil. Dacă în perioada premergătoare aderării la Uniunea Europeană statul român și-a asumat un rol activ mai degrabă în combaterea migrației nereglementate spre statele vestice a propriilor cetățeni (Lăzoiu & Alexandru, 2005) decât în relaționarea cu noii migranți, după 2007 această situație s-a schimbat. Inițiative precum înființarea a unui fond pentru diasporă menite să asigure finanțarea proiectelor adresate românilor din afara granițelor (2007), crearea unei circumscripții extrateritoriale pentru cetățenii români cu domiciliul sau reședința în străinătate (2008) și elaborarea primei strategii pentru relația cu românii din afara granițelor, anume *Strategia 2013-2016 pentru relația cu românii de pretutindeni* (2013), se înscriu, într-o politică transnațională sau de angajament față de diasporă a statului român (en. *diaspora engagement policy*) (Gamlen, 2006).

Toate aceste evoluții au creat premisele diversificării proiectelor de migrație dincolo de tiparul migrației individuale ghidată de obiective economice, un tip intens explorat în studiile românești. Odată cu emergența unor noi moduri *de a face migrație* sunt configurate și noi moduri de raportare la societatea de origine și cea de destinație.

Structura lucrării

Lucrarea este structurată în apte capitole, incluzând primul capitol dedicat introducerii. Capitolul al doilea introduce cadrul teoretic în care este plasată cercetarea, respectiv prezentarea *transnaționalismului* ca paradigmă în studiul migrației și a principalelor direcții de conceptualizare a legăturilor transnaționale afective.

În cel de al treilea capitol am urmărit conturarea *contextului de analiză*. Prima secțiune a capitolului constă în prezentarea unui scurt istoric al migrației românești spre Italia; apoi discutăm despre procesul de reunificare familială și situația copiilor migranților români la destinație, ca temelie al reconfigurării proiectelor de migrație și al modelelor de stabilire la destinație. În

continuare analizez procesul de consolidare a comunității românești la destinație, prin trecerea în revistă a diferitelor forme de organizare civică, religioasă și politică ale migranților români în Italia, ca parte a unui *transnaționalism instituționalizat* (Itzigsohn, Cabral, Medina, & Vazquez, 1999; Smith & Guarnizo, 1998). Voi aduce în discuție, pe lângă participarea migranților la viața socială și politică a celor două țări de referință, și rolul statului român ca potențial agent transnațional, prin intermediul politicilor și instituțiilor adresate migranților români aflați în Italia.

În capitolul al patrulea, *Metode și date*, ofer informații cu privire la metoda de cercetare, alegerea studiului de caz, selecția și profilul respondenților, experiența de cercetare în comunitatea rurală studiată și abordarea utilizată pentru analiza datelor de interviu.

Următoarele două capitole prezintă rezultatele cercetării calitative de teren. Capitolul *Rețele de migrație și legături transnaționale. Viețile transnaționale ale migranților din satul Vulturii, Vrancea* își propune explorarea semnificațiilor afective atribuite relațiilor, legăturilor și practicilor transnaționale de către migrații adulți din comunitatea studiată.

Capitolul *Atașamentele transnaționale ale copiilor migranților români din Vulturii* urmărește explorarea modurilor în care copiii migranților români care au plecat în Italia înainte de adolescență pentru a se alătura părinților la destinație, sau așa-numita „Generație 1.5” (Rumbaut, 2002; 2012), se raportează la țara de origine, la proiectul familial de migrație și la statutul de imigrant.

În ultimul capitol prezintă principalele concluzii ale analizei calitative și discută implicațiile rezultatelor mele pentru teoretizarea conceptului de transnaționalism afectiv.

Metode și date

Metoda de cercetare pe care am ales-o este cea a **studiului de caz**, iar tehnicile utilizate sunt interviul semi-structurat și observația nestructurată. Consider că studiul de caz într-o comunitate rurală este adecvat pentru studiul aprofundat al legăturilor transnaționale, dându-mi ocazia să observ îndeaproape și în contextul cunoașterii vieții sociale locale ce repere ale vieții de la origine sunt invocate – sau, dimpotrivă, sunt absente – în discursurile migranților. Migrația este un fenomen cu impact social major la nivelul satului, iar dimensiunea redusă a comunității permite studierea holistică și îndeaproape a rețelelor și conexiunilor transnaționale, înțelegând

procesele sociale în concretețea și materialitatea lor – cu referire la anumite persoane, evenimente, obiceiuri, locuri, amintiri etc.

Alegerea satului Vulturu pentru studiul de caz nu este doar o opțiune rezultată din conveniență (apropierea de orașul meu natal, Focșani și găsirea unei gazde în sat). Rata ridicată de migrație la nivelul județului (conform Recensământului din 2002, Vrancea era județul cu cea mai mare rată de emigrare temporară din țară) (Sandu, 2006) și importanța rețelelor în amploarea migrației sătenilor spre Italia - bine documentată de studiile anterioare desfășurate în aceeași comunitate (Călin & Umbres, 2006; Vlase, 2006, 2011, 2013) m-au convins să optez pentru Vulturu.

Migrația din Vulturu nu reprezintă un caz unic în peisajul ruralului românesc, putând fi plasată în contextul socio-economic național mai larg. Apariția migrației românești este strâns legată de schimbările socio-economice majore care au avut loc după căderea regimului comunist, precum restructurarea industriei naționale (Anghel, 2008; Sandu, 2010; Vlase, 2013). În contextul declinului economic care a însoțit tranziția de la economia planificată la cea de piață, mulți români au ales calea migrației în Italia ca o „strategie de viață” (Sandu, 2000, 2010b) cu scopul de a-și sprijini financiar gospodăria. Acesta este și cazul multor vulturenii care, confrunțați cu aceste schimbări, au ales calea Italiei ca strategie de supraviețuire economică.

Pe lângă plasarea în contextul socio-economic mai larg, migrația din Vulturu se înscrie și într-un profil regional al zonei de sud-est a țării, caracterizată printr-o migrație de amploare spre Italia, dezvoltată pe bază de rețele, rezultat al relațiilor de rudenie și prietenie (Sandu, 2006). Așa cum au arătat și celelalte studii derulate în aceeași comunitate, dezvoltarea rețelelor constituie principalul factor care explică amploarea migrației vulturenii spre Italia (Călin & Umbres, 2006; Vlase, 2006, 2011, 2013).

Cercetarea de teren

Ancheta pe bază de interviu. În vara anului 2013 și 2014 am realizat 42 de interviuri semi-structurate: 32 cu migranți (migrație economică pentru muncă, pe o perioadă de minim un an) sau migranți reveniți în țară (întorși în ultimii 5 ani) cu diferite perioade de ședere în străinătate și 10 interviuri cu fii/fiice ai/ale migranților care au părăsit România în timpul copilăriei sau adolescenței pentru a se alătura părinților la destinație. Prin urmare, lotul de

respondenți a cuprins două categorii principale: migranți adulți și copii ai migranților care pot fi încadrați ca fiind membri ai Generației 1.5 (Rumbaut, 2004, 2012)

Observația nestructurată. În cadrul unei cercetări de teren, chiar și fără a fi echipat cu o fișă de observații, cercetătorul este inevitabil implicat într-un proces de observație. Chiar dacă observația directă nu a fost metoda principală de cercetare, consider că observațiile de pe teren au jucat un rol important în înțelegerea profilului social al comunității rurale. Pe tot parcursul șederii mele în sat (treisprezece mână în vara anului 2013, două în 2014) am încercat pe cât posibil să observ viața socială a satului, să identific prilejurile și locurile de întâlnire ale ștenilor și să fiu atent la normele locale. Totodată, am încercat să stabilesc și să mențin relații cordiale cu vecinii gazdei sau diferiți vânzători din sat care s-au dovedit a fi informatori cheie. Diferitele impresii de pe teren au fost consemnate în notițe de cercetare despre viața socială a satului, comentarii legate de profilul respondenților sau idei pentru structurarea analizei.

Interpretarea datelor

În analiza mea am pornit de la premisa că atașamentul față de țară poate fi observat în interviuri atât prin discursuri explicite despre țara de origine, cât și prin povestiri care aduc în prim plan pe însuși interviuatorul sau alți migranți români.

Astfel, prin examinarea repertoriilor narrative ale celor intervievați, mi-am propus să explorez:

- (1) modurile în care intervievații acordă înțelesuri experiențelor și lumilor în care trăiesc, examinând modul în care aceștia atribuie semnificații practicilor și legăturilor transnaționale;
- (2) resursele culturale disponibile migranților pentru a-și formula stăruirile afective referitoare la legăturile cu țara de origine;

Discursurile intervievaților dezvăluie diferite *repere* (Boccagni, 2011) ca instanțe evocative ale atașamentului față de țara de origine: practicile transnaționale (de exemplu: prin consumul de produse românești), relația cu cei rămași acasă, comunitatea rurală de origine sau comunitatea etnică la destinație (care poate contribui la reproducerea unui mediu similar celui de la origine) ș.a.m.d. Atribuirea de semnificații acestor repere este însoțită de invocarea unor emoții sau poziționări variate în discursurile construite.

Mai mult, diferitele discursuri despre țara de origine și identitatea etnică sunt susținute de diferite povestiri care aduc în prim plan însuși interviuatorul sau alți migranți români. Aceste

povestiri permit surprinderea interacțiunii complexe dintre modurile de raportare la țara de origine, la proiectul migrației, la comunitatea de origine și la comunitatea migranților români din Italia.

Intervievații conturează un univers populat de migranți români, personaje tipice cu povești tipice, care dezvăluie diferite tipuri de raportare la țara de origine sau identitatea etnică (de exemplu: migranți români care își ascund apartenența etnică), la proiectul migrației (de exemplu: migranți români care „muncesc din greu”, care „nu au realizat nimic” sau care „au în cap doar bani”), la comunitatea migranților români din Italia (de exemplu: „românii care nu se mai ajută între ei”) sau la comunitatea de origine (de exemplu: migranți care afișează un fals succes financiar). Aceste portretizări, fie că sunt sau nu bazate pe experiențe proprii concrete, își au originea în repertoriile împărtășite cu privire la ce înseamnă să fii migrant român în Italia sau să fii „italian” în Vultur, reliefând diverse reprezentări despre migrații români la origine și destinație. Mai mult, respondenții se poziționează în raport cu aceste personaje „românești” pentru a se auto-descrie (de exemplu: ca fiind mai bine integrate la origine sau ca fiind persoane care „nu au uitat de unde au plecat”).

Rezultate

Discursurile celor intervievați au dezvăluit o serie de **repere** în jurul cărora este invocat atașamentul față de origine. Acestea diferă în primul rând în funcție de cele două categorii de respondenți, respectiv migranți adulți și copiii ai acestora.

Interviurile cu **migranți adulți** au adus în prim plan:

- Țara de origine: cei intervievați au invocat atât repertorii despre patrie (emoții invocate: dor de casă), cât și repertorii despre *realitățile* (precum contactele cu diverse instituții) și țării de origine (emoții invocate: dezamăgire);
- Comunitatea rurală: prezentat atât ca un spațiu idilic (emoții invocate: dor de casă, nostalgie), cât și ca un spațiu în care „lumea e rea” sau ca o sursă de control social (emoții invocate: constrângere, respingere, dezamăgire);
- Calitatea de membru în rețeaua de migrație: cei intervievați au denunțat, de cele mai multe ori, lipsa reciprocității și neîncrederea în relațiile cu alți săteni care au migrat în Italia.
- Grupul migranților români la destinație: existența unei comunități românești extinse în Italia este prezentat de unii intervievați o sursă de familiaritate într-un mediu străin, în

timp ce pentru alții interacțiunile din cadrul grupului etnic sunt de evitat ca urmare a comportamentului (deviant sau ostentativ) al anumitor migranți români;

- Practicile transnaționale: practicile de tip socio-cultural sunt prezentate în principal ca sursă de semnificații pozitive în plan afectiv (de exemplu: nostalgie);
- Familia rmas acas: reper însoțit de invocarea dorului, dar și a obligațiilor morale de furnizare a grijii și sprijinului;
- Gospodăria rurală sau casa: reprezentând concretizarea muncii în străinătate, casa este mai mult decât simbolul reușitei financiare, este o adevărată „investiție emoțională” (Cingolani, 2009);

În cazul **Generației 1.5**, interviurile includ referințe multiple la:

- Tara de origine ca patrie ancestrală;
- Comunitatea rurală: prezentată în strânsă legătură cu noțiunea de „acasă”;
- Grupul migranților români la destinație: reper dezbătut în relație cu statutul de imigrant și cu dezideratul integrării la destinație;
- Apartenența etnică (ca reper în construcția identitară): prezentată ca sursă de mândrie, dar și de prejudecăți;
- Practicile transnaționale referitoare la atât la relația cu cei rămași acasă (de exemplu: vizitele, conversațiile telefonice), cât și la cultura țării de origine, fie materială sau imaterială (de exemplu: muzica, gastronomia). Aceste activități sunt însoțite de semnificații pozitive în plan afectiv, precum nostalgie.

Diferența esențială între atașamentul față de țara de origine invocată de către membrii primei generații și cei ai Generației 1.5 nu constă însă în reperele enumerate, ci în **natura legăturilor** invocate. În cazul celor din urmă, legăturile invocate sunt mai degrabă unele virtuale, alimentate de *ideologii ale apartenenței la o națiune* (Hintzen, Glick-Schiller, & Fouron, 2002), la un spațiu ancestral, la satul natal sau la casa bătrânească. Astfel, țara apare ca un *construct imaginat* (Anderson, 1991) sau un *obiect simbolic* (Gans, 1979) al adorației. În cazul primei generații discursurile despre țara de origine reunesc atât repertorii despre România în calitate de *patrie*, construct abstract care nu este legat de anumite experiențe specifice, cât și repertorii despre *realitățile* țării de origine, care fac apel la contacte directe și legături concrete.

Dincolo de această diferență, discursurile intervievaților sunt caracterizate și de anumite elemente comune. **Natura ambivalentă a atașamentelor** constituie o astfel de caracteristică comună. Ambivalența se referă la faptul că aceleași repere pot fi surse de emoții contradictorii.

Un alt element comun vizează **distincția public – privat**, asupra căreia atrage atenția și Boccagni (2010, 2011) în studiile sale. Discursurile care evocă emoții pozitive sunt grupate în jurul practicilor socio-culturale (Saucedo & Itzigsohn, 2002) care întrețin identitatea etnică și sunt performate în spațiul privat al gospodăriei familiale (de exemplu: celebrarea sărbătorilor românești, consumul de produse românești, urmărirea mass-mediei din țara de origine ș.a.m.d). În schimb, viața publică a comunității românești la destinație sau a celei rurale la origine nu sunt, în general, invocate ca o sursă de astfel de emoții.

Implicații teoretice

Rezultatele cercetării subliniază **potențialul pe care conceptul de atașament față de țara de origine (en. *home attachment*) îl are pentru studierea conexiunilor transfrontaliere**. Deși toți cei intervievați, atât adulți, cât tineri, erau cel puțin expuși la diverse practici transnaționale în gospodărie, dacă nu chiar implicați în unele dintre aceste practici (de exemplu: comunicarea cu rudele rămase acasă, utilizarea limbii materne, vizitele la origine, celebrarea tradițiilor românești), discursurile despre ceea ce aceste practici și țara de origine înseamnă pentru ei variază considerabil. De exemplu, remiterea poate fi înțeleasă atât ca o expresie a grijii pentru cei dragi, cât și ca o obligație morală. Similar, vacanța petrecută în satul de origine poate fi înțeleasă ca o „întoarcere acasă” sau doar ca o tradiție de familie.

Această multiplicitate a discursurilor despre conexiunile transnaționale și țara de origine ne conduce la concluzia că practicile transnaționale nu sunt întotdeauna expresia comportamentală a unor legături puternice cu țara de origine. În aceste condiții, noțiunea de atașament ar putea fi cheia de interpretare a semnificațiilor pe care migrații le atribuie practicilor transnaționale și legăturilor cu patria. Așa cum argumentează Glick-Schiller și Levitt (2004), propunând distincția între *moduri de a fi* și *moduri de apartenență*, migrații se angajează diferit în *spații transnaționale* (Glick Shiller & Levitt, 2004).

În același timp, rezultatele cercetării indică, așa cum arată și alte studii anterioare (de exemplu: Carling & Erdal, 2014), că **legăturile afective sunt esențiale pentru înțelegerea planurilor de revenire la origine sau de ședere îndelungată la destinație și a proiectelor care**

însoțesc aceste planuri. Astfel, în interviurile cu **migranți adulți**, atașamentul apare în strâns legătură cu **intențiile de revenire și modul în care este înțeles proiectul de migrație.** Pe de o parte, pentru cei pentru care șederea la destinație este înțeleasă ca temporară și puternic orientată spre economisire, timpul petrecut la destinație este descris ca o perioadă de sacrificiu, iar România ca principalul spațiu de referință. Întoarcerea la origine este veșnic amânat până la atingerea unor obiecte economice majore. În timp ce atașamentul acestora față de origine este unul puternic, angajamentul cu țara de destinație este unul de intensitate scăzută, chiar dezinteres. Pe de altă parte, pentru cei pentru care șederea la destinație este înțeleasă ca un proiect pe termen lung, caracterizat de o relaxare a strategiei de economisire și experimentarea stilului de viață de la destinație, se observă o angajare mai puternică cu societatea gazdă. Mai mult decât atât, este de remarcat că modul diferit în care este înțeles proiectul de migrație pare să fie și una din principalele surse ale tensiunilor și divergențelor dintre migranți la origine.

De asemenea, rezultatele sugerează că există o legătură strânsă între conexiunile transfrontaliere de tip afectiv și modul de raportare la identitatea etnică, la statutul de migrant (atât la origine, cât și la destinație) și la procesul de încorporare în societatea gazdă. Astfel, în interviurile cu membrii **Generației 1.5**, diferitele forme de atașament sunt mediate de modul în care sunt înțelese **experiența de încorporare în societatea gazdă și statutul de imigrant la destinație.** Respondenții al căror discurs indică un atașament scăzut față de țara de origine se poziționează ca fiind bine integrați în societatea gazdă și ca fiind diferiți de migrantul român „tipic” din Italia. În cazul celor cu o orientare puternică către țara de origine am observat o evaluare subiectiv negativă a integrării la destinație, înțeleasă ca o lipsă a sentimentului de apartenență și familiaritate, dar și ca o respingere din partea societății mai largi.

Dacă relația dintre atașamentele transnaționale și migrația de revenire beneficiază de o atenție relativ ridicată în dezbaterile academice actuală, cea de a doua – relația dintre diferitele forme de atașament și experiența de încorporare în societatea gazdă și statutul de imigrant la destinație - este prea puțin dezbătută. Prin urmare, considerăm că, pe lângă oferirea de noi evidențe empirice prin studiul unui grup de migranți români în Italia dintr-o comunitate rurală, lucrarea contribuie la dezbaterile academice referitoare la legăturile transnaționale afective, furnizând noi piste pentru explorarea aprofundată a acestei relații conceptuale.

Referințe bibliografice

- Ager, A., & Strang, A. (2004). *The experience of integration: A qualitative study of refugee integration in the local communities of Pollokshaws and Islington*. Croydon: Report to IRSS Home Office.
- Ager, A., & Strang, A. (2008). Understanding integration: A conceptual framework. *Journal of Refugee Studies*, 21(2), 166–191.
- Ahmed, S. (1999). Home and away: Narratives of migration and estrangement. *International Journal of Cultural Studies*, 2(3), 329–347.
- Al-Ali, N., & Black, R. (2001). The Limits to Transnationalism: Bosnian and Eritrean refugees in Europe as Emerging Transnational Communities. *Ethnic and Racial Studies*, 24(4), 578–600.
- Al-Ali, N., & Koser, K. (2002). Transnationalism, international migration and home. In N. Al-Ali & K. Koser (Eds.), *New Approaches to Migration? Transnational communities and the transformation of home* (pp. 1–14). London. New York: Routledge.
- Alba, R., & Nee, V. (1997). Rethinking assimilation theory for a new era of immigration. *The International Migration Review*, 31(4), 826–874.
- Ambrosini, M., & Caneva, E. (2012). *Local Policies of Exclusion: The Italian case*. Retrieved from <http://cadmus.eui.eu/handle/1814/22317>
- Anderson, B. (1991). *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London. New York: Verso.
- Anghel, R. G. (2008a). Changing Statuses: Freedom of Movement, Locality and Transnationality of Irregular Romanian Migrants in Milan. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 34(5), 787–802.
- Anghel, R. G. (2008b). *Migrația și problemele ei: perspectiva transnațională ca o nouă modalitate de analiză a etnicității și schimbării sociale în România* (No. 4). Cluj-Napoca.
- Atfield, G., Brahmhatt, K., & O’Toole, T. (2007). *Refugees’ Experiences of Integration*. Retrieved from <http://www.icar.org.uk/12502/research-directory/refugees-experiences-of-integration.html>
- Babbie, E. (2010). *Practica cercetării sociale*. Iasi: Polirom.
- Binaisa, N. (2011). Negotiating “Belonging” to the Ancestral “Homeland”: Ugandan Refugee Descendants “Return.” *Mobilities*, 6(4), 519–534.
- Boccagni, P. (2010). Private, public or both? On the scope and impact of transnationalism in immigrants’ everyday lives. In T. Faist & R. Bauböck (Eds.), *Diaspora and Transnationalism: Concepts, Theories and Methods* (pp. 185–204). Amsterdam University Press.
- Boccagni, P. (2011). Rethinking transnational studies: Transnational ties and the transnationalism of everyday life. *European Journal of Social Theory*, 15(1), 117–132.
- Bratu, R. (2014). Portrayals of Romanian migrants in ethnic media from Italy. *Journal of*

- Comparative Research in Anthropology and Sociology*, 5(2), 199–217.
- Bratu, R. (2015). Children of Romanian Migrants between “Here” and “There”: Stories of Home Attachment. *Social Change Review*, 13(1), 3–27. Retrieved from <http://www.degruyter.com/view/j/scr.2015.13.issue-1/scr-2015-0007/scr-2015-0007.xml?format=INT>
- Burrell, K. (2003). Small-scale transnationalism: Homeland connections and the Polish “community” in Leicester. *International Journal of Population Geography*, 9(4), 323–335.
- Clin, R., & Umbre, R. G. (2006). *Efectele migrației. Studiu la nivelul comunității Vulturii, Vrancea*. Iași: Lumen.
- Caneva, E. (2014). *The integration of migrants in Italy: an overview of policy instruments and actors*. Retrieved from <http://cadmus.eui.eu/handle/1814/32019>
- Carling, J., & Erdal, M. B. (2014). Return Migration and Transnationalism: How Are the Two Connected? *International Migration*, 52(6), 2–12.
- Castles, S., Korac, M., Vasta, E., & Vertovec, S. (2002). *Integration: Mapping the field. Report of a Project carried out by the University of Oxford Centre for Migration and policy Research and Refugee Studies Centre contracted by the Home Office Immigration Research and Statistics Service (IRSS)*.
- Chaitin, J., Linstroth, J. P., & Hiller, P. T. (2009). Ethnicity and Belonging: An Overview of a Study of Cuban, Haitian and Guatemalan Immigrants to Florida. *Forum: Qualitative Social Research*, 10(3).
- Christou, A., & King, R. (2010). Imagining “home”: Diasporic landscapes of the Greek-German second generation. *Geoforum*, 41(4), 638–646.
- Cingolani, P. (2009). Prin forțe proprii. Vieți transnaționale ale migraților români [By my own forces. The transnational lives of Romanian migrants in Italy]. In R. Anghel & I. Horvath (Eds.), *Sociologia migrației. Teorii și studii de caz românești [The Sociology of Migration. Theories and case studies from Romania]* (pp. 176–194). Iași: Polirom.
- Cohen, R. (2002). *Global Diasporas: An Introduction*. London. New York: Routledge.
- Consorzio Nazionale della Cooperazione di Solidarietà Sociale Gino Mattarelli (CGM). (2012). *Romanian immigrants in Italy. National report*. Milano.
- Cooper, R., Edsall, D., Riviera, D., Chaitin, J., & Linstroth, J. P. (2009). “My Country” / “This Country”: Ambivalent Belongings of Cuban Americans in South Florida. *Forum: Qualitative Social Research*, 10(3).
- Craen, M. Van, & Vancluysen, K. (2009). Beyond national identities: the discontinuous sense of identity in immigrant communities. In *International Population Conference*.
- Culic, I. (2013). *The Limits of the State and Transnationalism: A Critical Look at Canada’s Economic Class Immigration Policy*. Berlin.
- Dahinden, J. (2009). Are we all transnationals now? Network transnationalism and transnational subjectivity: the differing impacts of globalization on the inhabitants of a small Swiss city. *Ethnic and Racial Studies*.
- Dahinden, J. (2010). The dynamics of migrants’ transnational formations: Between mobility and

- locality. In R. Bauböck & T. Faist (Eds.), *Diaspora and Transnationalism: Concepts, Theories and Methods* (pp. 51–71). Amsterdam University Press.
- De Haas, H. (2010). Migration and development: A theoretical perspective. *International Migration Review*, 44(1), 227–264.
- Diehl, C., & Schnell, R. (2006). “Reactive Ethnicity” or “Assimilation”? Statements, Arguments, and First Empirical Evidence for Labor Migrants in Germany. *International Migration Review*, 40(4), 786–816.
- Dunlevy, J. (1991). On the Settlement Patterns of Recent Caribbean and Latin Immigrants to the United States. *Growth and Change*, 22(1), 54–67.
- Ehrkamp, P. (2005). Placing Identities: Transnational Practices and Local Attachments of Turkish Immigrants in Germany. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 31(2), 345–364.
- Erdal, M. B., & Oeppen, C. (2013). Migrant Balancing Acts: Understanding the Interactions Between Integration and Transnationalism. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 39(6), 867–884.
- Faist, T. (2006). *The Transnational Social Spaces of Migration* (No. 10). Working Papers – Center on Migration, Citizenship and Development. Bielefeld.
- Faist, T. (2009). Migra ia transna ional ca imobilitate relativ într-o lume globalizat . In *Sociologia migrației. Teorii și studii de caz românești [The Sociology of Migration. Theories and case studies from Romania]* (pp. 129–155). Ia i: Polirom.
- Faist, T. (2010). Diaspora and transnationalism: What kind of dance partners? In R. Bauböck & T. Faist (Eds.), *Diaspora and Transnationalism: Concepts, Theories and Methods* (pp. 9–35). Amsterdam University Press.
- Faist, T., Bruneau, M., Dahinden, J., Weinar, A., Paerregaard, K., Glick Schiller, N., ... Bauböck, R. (2010). *Diaspora and Transnationalism: Concepts, Theories and Methods*. Amsterdam.
- Falicov, C. J. (2005). Emotional transnationalism and family identities. *Family Process*, 44(4), 399–406.
- Fenaroli, V., Valtolina, G. G., Colombo, M., Papavero, G., & Chiara, C. (2013). The challenge of identity: The experience of children migrating from Romania to Italy with their families. In G. G. Valtolina (Ed.), *Migrant Children in Europe* (pp. 46–83). Amsterdam: IOS Press.
- Finotelli, C., & Arango, J. (2011). Regularisation of unauthorised immigrants in Italy and Spain: determinants and effects. *Documents d’Anàlisi Geogràfica*, 57(3), 495–515.
- Fondazione ISMU & MIUR. (2015). *Alunni con cittadinanza non italiana. Rapporto nazionale*.
- Fouron, G., & Glick-Schiller, N. (2002). The Generation of Identity: Redefining the Second Generation within a Transnational Social Field. In L. Peggy & M. C. Waters (Eds.), *The Changing Face of Home: The Transnational Lives of the Second Generation* (pp. 168–208). New York: Russell Sage Foundation.
- Gamlen, A. (2006). *Diaspora Engagement Policies: What are they, and what kinds of states use them?* (No. 32). Retrieved from http://www.ssrc.org/workspace/images/crm/new_publication_3/%7B0a6ab151-8050-de11-afac-001cc477ec70%7D.pdf

- Gennaro, K. (2008). Assessment of Generation 1 . 5 Learners for Placement into College Writing Courses, 27(1), 61–79.
- Glick-Shiller, N., & Levitt, P. (2004). Conceptualizing Simultaneity: A Transnational Social Field Perspective on Society. *International Migration Review*, 38(145), 595–629.
- Glick-Schiller, N., Basch, L., & Blanc-Szanton, C. (1992). Towards a Definition of Transnationalism. Introductory Remarks and Research Questions. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 645(1), IX–XIV.
- Glick-Schiller, N., Basch, L., & Szanton Blanc, C. (1995). From Immigrant to Transmigrant: Theorizing Transnational Migration. *Anthropological Quarterly*, 68(1), 48–63.
- Gold, S. J. (2005). Migrant Networks: a Summary and Critique of Relational Approaches to International Migration. In M. Romero & E. Margolis (Eds.), *The Blackwell Companion to Social Inequalities* (pp. 257–286). Blackwell Publishing Ltd.
- Granovetter, M. S. (1973). The Strength of Weak Ties. *American Journal of Sociology*.
- Gu, C.-J. (2010). Culture, emotional transnationalism and mental distress: family relations and well-being among Taiwanese immigrant women. *Gender, Place & Culture*.
- Guarnizo, L. E., Portes, A., & Haller, W. (2003). Assimilation and Transnationalism: Determinants of Transnational Political Action among Contemporary Migrants. *American Journal of Sociology*, 108(6), 1211–1248.
- Haller, W., & Landolt, P. (2005). The transnational dimensions of identity formation: Adult children of immigrants in Miami. *Ethnic and Racial Studies*, 28(6), 1182–1214.
- Hintzen, P. C., Glick-Schiller, N., & Fouron, G. E. (2002). Georges Woke up Laughing: Long Distance Nationalism and the Search for Home. *Contemporary Sociology*, 31(6), 739. doi:10.2307/3089965
- Hu, X., & Salazar, M. A. (2005). *Dynamic Change of Migrant Networks: How migrant networks change under changing environment?* Retrieved from <http://www.cri.uci.edu/pdf/Hu.pdf>
- Huynh, J., & Yiu, J. (2012). *Breaking Blocked Transnationalism: Intergenerational Change in Homeland Ties*.
- ISTAT. (2011). *Households with foreigners: indicators of economic distress (2009)*. Retrieved from <http://www.istat.it/it/archivio/16711>
- ISTAT. (2012). *Birth and fertility rates among the resident population*. Retrieved from <http://www.istat.it/en/archive/140142>
- ISTAT. (2014). *Migrazioni Internazionali E Interne Della Popolazione Residente*. Retrieved from www.istat.it
- Itzigsohn, J., Cabral, C. D., Medina, E. H., & Vazquez, O. (1999). Mapping Dominican transnationalism: narrow and broad transnational practices. *Ethnic and Racial Studies*, 22(2), 316–339.
- Kim, N. Y. (2007). Finding Our Way Home: Korean Americans, “Homeland” Trips, and Cultural Foreignness.
- King, R., & Zontini, E. (2000). The role of gender in the South European immigration model. *Papers: Revista de Sociologia*, 60, 35–52.

- Kivisto, P. (2001). Theorizing transnational immigration: a critical review of current efforts. *Ethnic and Racial Studies*, 24(4), 549–577.
- Korac, M. (2003). Integration and How We Facilitate it: A Comparative Study of the Settlement Experiences of Refugees in Italy and the Netherlands. *Sociology*, 37(1), 51–68.
- Koser, K. (2007). *International migration : a very short introduction*. Oxford University Press.
- L z roiu, S., & Alexandru, M. (2005). *Controlling Exits to Gain Accession: Romanian Migration Policy in the making*. Retrieved from <http://www.cespi.it/migracion2/PAPERS/mig-romania-2.pdf>
- Le Espiritu, Y., & Tran, T. (2002). Vietnam, My Country: Vietnamese Americans and Transnationalism. In M. Waters & P. Levitt (Eds.), *The Changing Face of Home: The Transnational Lives of the Second Generation* (pp. 367–398). New York: Russell Sage Foundation.
- Lee, H. (2008). *Ties to the Homeland: Second Generation Transnationalism*. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing.
- Lee, H. (2011). Rethinking transnationalism through the second generation. *The Australian Journal of Anthropology*, 22(3), 295–313.
- Levitt, P. (1998). Social remittances: migration driven local-level forms of cultural diffusion. *The International Migration Review*, 32(4), 926–948.
- Levitt, P. (2004). Transnational Migrants: When “Home” Means More than One Country. *Migration Information Source*, 1–7.
- Levitt, P. (2009). Roots and Routes: Understanding the Lives of the Second Generation Transnationally. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 35(7), 1225–1242.
- Levitt, P., & Jaworsky, B. N. (2007). Transnational Migration Studies: Past Developments and Future Trends. *Annual Review of Sociology*, 33(1), 129–156.
- Levitt, P., & Waters, M. (2001). Introduction. In P. Levitt & M. Waters (Eds.), *The Changing Face of Home: The Transnational Lives of the Second Generation* (pp. 1–30). New York: Russell Sage Foundation.
- Loseke, D. R., & Kusenbach, M. (2008). The Social Construction of Emotion. In J. A. Holstein & J. F. Gubrium (Eds.), *Handbook of constructionist research* (pp. 511–530). New York: The Guilford Press.
- Lu, H. P. (2011). *Models Explaining Exogamy- A Study of 1.5 and Second Generation Asian Immigrants in Canada* (No. WP11- 02).
- Luca, C., Foca, L., Gulei, A.-S., & Brebuleț, S. D. (2012). *Remigrația copiilor români*. Iasi. Retrieved from http://singuracasa.ro/_images/img_asistenta_sociala/pentru_profesionisti/studiu_remigratie/Studiu_RCR_AAS_2012_PS.pdf
- Lucas, S., & Purkayastha, B. (2007). “Where is home?” Here and there: transnational experiences of home among Canadian migrants in the United States. *GeoJournal*, 68(2-3), 243–251.
- Marcu, S. (2011). Romanian Migration to the Community of Madrid (Spain): Patterns of

Mobility and Return. *International Journal of Population Research*.

- Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A., & Taylor, J. E. (1994). An Evaluation of International Migration Theory: The North American Case. *Population and Development Review*, 20(4), 699–751.
- Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A., & Taylor, J. E. (2011). Theories of International Migration: A Review and Appraisal. *Population English Edition*, 19(3), 431–466.
- Matsaganis, M. D., Katz, V. S., & Ball-Rokeach, S. J. (2010). *Understanding Ethnic Media: Producers, Consumers, and Societies*. SAGE Publications.
- Mihai, I.-A. (2009). *Capitalul social al migranților*.
- Miller, J., & Glassner, B. (1997). The “inside” and the “outside”. Finding realities in interviews. In D. Silverman (Ed.), *Qualitative research: Theory, methods and practice* (pp. 125–139). London: SAGE Publications.
- OECD. (2014). Romania. In *International Migration Outlook* (pp. 290–291). OECD Publishing.
- Oh, D. C. (2012). Mediating the boundaries: Second-generation Korean American adolescents’ use of transnational Korean media as markers of social boundaries. *International Communication Gazette*.
- Page, B., & Mercer, C. (2012). Why do people do stuff? Reconceptualizing remittance behaviour in diaspora-development research and policy. *Progress in Development Studies*, 12(1), 1–18.
- Paraschivescu, C. (2011). How do the Romanians Experience the Process of Transnationalism? Canada and the UK Compared. *Sociologie Românească*, 9(2), 28–51.
- Popescu, B. M. (2013). Partidele politice din România și diaspora. Discursuri și strategii electorale pentru câștigarea alegerilor din 2012. *Sfera Politicii*, (169).
- Portes, A. (2001). Introduction: the debates and significance of immigrant transnationalism. *Global Networks*, 1(3), 181–194.
- Portes, A. (2003). Conclusion: Theoretical Convergencies and Empirical Evidence in the Study of Immigrant Transnationalism. *The International Migration Review*, 37(3), 874–892.
- Portes, A., Fernández-Kelly, P., & Haller, W. (2009). The Adaptation of the Immigrant Second Generation in America: Theoretical Overview and Recent Evidence. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 35(7), 1077–1104.
- Portes, A., Guarnizo, L. E., & Landolt, P. (1999). The study of transnationalism: pitfalls and promise of an emergent research field. *Ethnic and Racial Studies*.
- Portes, A., & Hao, L. (2002). The Price of Uniformity: Language, Family and Personality Adjustment in the Immigrant Second Generation. *Ethnic and Racial Studies*, 25(6), 889–912.
- Portes, A., & Rumbaut, R. (2005). Introduction: The Second Generation and the Children of Immigrants Longitudinal Study. *Ethnic and Racial Studies*, 28(6), 983–999.
- Portes, A., & Zhou, M. (1993). The New Second Generation: Segmented Assimilation and its Variants. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 530(1), 74–

- Quirke, E., Potter, R. B., & Conway, D. (2009). *Transnationalism and the second-generation Caribbean community in Britain* (No. 187). Retrieved from <http://centaur.reading.ac.uk/4035/>
- Rumbaut, R. (2002). Severed or Sustained Attachments? Language, Identity, and Imagined Communities in the Post-Immigrant Generation. In P. Levitt & M. Waters (Eds.), *The Changing Face of Home: The Transnational Lives of the Second Generation* (pp. 43–95). New York: Russell Sage Foundation.
- Rumbaut, R. (2004). Ages, Life Stages and Generational Cohorts: Decomposing the Immigrant First and Second Generations in the United States. *International Migration Review*, 38(3), 1160–1205.
- Rumbaut, R. (2008a). Reaping What You Sew: Immigration, Youth, and Reactive Ethnicity. *Applied Developmental Science*, 12(2).
- Rumbaut, R. (2008b). *The Coming of the Second Generation: Immigration and Ethnic Mobility in Southern California*. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* (Vol. 620).
- Rumbaut, R. (2012). Educational Experiences of Generation 1.5. In J. A. Banks (Ed.), *Encyclopedia of Diversity in Education* (pp. 1–2). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Ryan, L. (2008). Navigating the Emotional Terrain of Families “Here” and “There”: Women, Migration and the Management of Emotions. *Journal of Intercultural Studies*, 29(3), 299–313.
- Sandu, D. (2000). Migrația circulatorie ca strategie de viață. *Sociologie Românească*, 2, 5–29.
- Sandu, D. (2004). Cultura si experienta de migratia în satele României. *Sociologie Românească*, II, 179–201.
- Sandu, D. (2006). *Locuirea temporară în străinătate. Migrația economică a românilor: 1990-2006*.
- Sandu, D. (2009). *Comunități românești în Spania*.
- Sandu, D. (2010a). Home orientation in transnational spaces of Romanian migration. *Studia Universitatis Babeș-Bolyai*, 55(2), 15–36.
- Sandu, D. (2010b). *Lumi sociale ale migrației românești în străinătate*. Ia i: Polirom.
- Sandu, D. (2014). Două Români și o diasporă? Retrieved from <http://www.contributors.ro/politica-doctrine/doua-romanii-%C8%99i-o-diaspora/>
- Saucedo, G. S., & Itzigsohn, J. (2002). Immigrant incorporation and sociocultural transnationalism. *The International Migration Review*, 36(3), 766.
- erban, M. (2011). *Dinamica migrației internaționale: un exercițiu asupra migrației românești în Spania*. Lumen.
- erban, M. (2006). *Trasee de migrație internațională în Spania în Lumi sociale ale migrației românești în străinătate*.
- erban, M. (2011). Migrație. In L. Vlăsceanu (Ed.), *Sociologie* (pp. 786–839). Ia i: Polirom.

- Serret, J., & Vitali, A. (2014). *Understanding intermarriage from the native's perspective: Spain and Italy compared*. Retrieved from <http://paa2014.princeton.edu/papers/142012>
- Silverman, D. (2004). *Interpretarea datelor calitative. Metode de analiză a comunicării, textului și interacțiunii*. Iași: Polirom.
- Sinatti, G., & Horst, C. (2014). Migrants as agents of development: Diaspora engagement discourse and practice in Europe. *Ethnicities*, 15(1), 134–152.
- Smith, M. P., & Guarnizo, L. E. (1998). Transnationalism from Below. *Comparative Urban and Community Research*, 6.
- Somerville, K. (2008). Transnational Belonging among Second Generation Youth: Identity in a Globalized World. *Journal of Social Sciences*, 23–33.
- Stone, E., Gomez, E., Hotzoglou, D., & Lipnitsky, J. Y. (2005). Transnationalism as a motif in family stories. *Family Process*, 44(4), 381–398.
- Takeda, A. (2012). Emotional transnationalism and emotional flows: Japanese women in Australia. *Women's Studies International Forum*, 35(1), 22–28.
- Tilly, C. (2007). Trust networks in transnational migration. *Sociological Forum*, 22(1), 3–25.
- Van Dijk, T. A. (2000). New(s) discourse racism: analytical approach. In S. Cottle (Ed.), *Ethnic Minorities and the Media* (pp. 33–49). Open University Press.
- Vertovec, S. (1999). Conceiving and Researching Transnationalism. *Ethnic and Racial Studies*.
- Vertovec, S. (2001). Transnationalism and Identity. *Journal of Ethnic and Migration Studies*.
- Vertovec, S. (2003). Migration and Other Modes of Transnationalism: Towards Conceptual Cross-Fertilization. *The International Migration Review*, 37(3), 641–665.
- Vertovec, S. (2009). *Transnationalism*. New York: Routledge.
- Viruell-Fuentes, E. (2006). “My Heart Is Always There”: the Transnational Practices of First-Generation Mexican Immigrant and Second-Generation Mexican American Women. *Identities*, 13(3), 335–362.
- Vlase, I. (2006). Re elele de migrație între Vulturul și Roma. Elemente pentru o analiză de gen. *Societatea Reala*, 4, 119–143.
- Vlase, I. (2011). Migrația de întoarcere a românilor din Italia. Studiu de caz în Vulturul, Vrancea. *Calitatea Vieții*, 22(2), 155–176.
- Vlase, I. (2013). “My Husband Is a Patriot!”: Gender and Romanian Family Return Migration from Italy. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 39(5), 741–758.
- Waldinger, R. (2008). Between “Here” and “There”: Immigrant Cross-Border Activities and Loyalties. *The International Migration Review*, 42(1), 3–29.
- Weinar, A. (2010). Instrumentalising diasporas for development: International and European policy discourses. In T. Faist & R. Bauböck (Eds.), *Diaspora and Transnationalism: Concepts, Theories and Methods* (pp. 73–89). Amsterdam University Press.
- Wessendorf, S. (2008). *Local Attachments and Transnational Everyday Lives: Second Generation Italians in Switzerland Local Attachments and Transnational Everyday Lives* (No. 59).

- Wessendorf, S. (2010). Local attachments and transnational everyday lives: Second-generation Italians in Switzerland. *Global Networks*, 10(3), 365–382.
- Wolf, D. (1997). Family secrets: Transnational struggles among children of Filipino immigrants. *Sociological Perspectives*, 40(3), 457–482.
- Wolf, D. (2002). There's no place like "home": emotional transnationalism and the struggles of second-generation Filipinos. In M. Waters & P. Levitt (Eds.), *The Changing Face of Home: The transnational lives of the second generation*. New York: Russell Sage Foundation.
- Ziare.com. (2015). Peste 50 de români, candidați la alegerile din Italia. Retrieved from <http://www.ziare.com/diaspora/romani-italia/peste-50-de-romani-candidati-la-alegerile-din-italia-1363905>

Platforme baze de date

<http://dati.istat.it>

<http://demo.istat.it/>

Baze de date

Recensământul Comunitar al Migrației RCM (2001) disponibil la adresa:

<https://sites.google.com/site/dumitrusandu/RCM2001sate.zip?attredirects=0>

Recensământul Populației și al Locuințelor (2011) disponibil la adresa:

<http://www.recensamantromania.ro/rezultate-2/>

Surse web

www.dprp.gov.ro

www.mae.ro

roma.mae.ro/

www.bec2009p.ro/

www.bec2014.ro/

<http://www.poliziadistato.it/>

www.ziare.com

www.identitatearomaneasca.it

www.nouadreaptaitalia.org

www.gazetaromaneasca.com

www.emigrantul.it

www.romaniinitalia.net

www.actualitatea.it

www.oraromaniei.com

www.romenitalia.com

www.romania-italia.net

www.italieni.net

www.andiradiu.wordpress.com

www.realitateadinitaliacom.blogspot.ro

www.romanidiaspora.blogspot.ro